

הרחבת מעגל האחראיים בתחום הבטיחות בעבודה בענף הבניה**לקוחות יקרים,**

ריבוי תאונות העבודה בענף הבניה בישראל הוביל בשנים האחרונות להרחבת האחריות והחמרה משמעותית בצעדי הענישה נגד "מזמיני עבודה" ונושאי משרה בכירים בענף הבניה. הרשות המרכזית המפקחת על התחום היא מינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית במשרד הכלכלה והתעשייה, המפעיל מפקחים ייעודיים לענף הבניה המוסמכים לנהל חקירות פליליות בגין הפרות חוקי הבטיחות בעבודה. לצד זאת, בשנת 2018 הוקמה יחידת פל"יס (פיקוח, ליווי, סיכול) במסגרת להב 433 של משטרת ישראל, המתמחה בחקירת תאונות עבודה קטלניות בענף הבניה.

החמרת האכיפה והרחבת האחריות המשפטית

עד לאחרונה, מרבית האחריות הפלילית הוטלה על מנהלי עבודה בלבד בנושאים באחריות פיקוחית ישירה, בעוד נושאי משרה בכירים נהנו מ"פטור" מאחריות פלילית, בשל קשיים בהוכחת הקשר הישיר לאחריותם לתאונה. בשנים האחרונות חל שינוי מגמה משמעותי. **האכיפה הפלילית והמנהלית התרחבה, כך שכיום מיוחסת אחריות גם ליזמים, "מזמיני עבודה" ובכירים בתאגידים, ללא זיקה ישירה לנפגע העבירה ועל אף שלא נשאו ב"תפקיד רשמי" בתחום הבטיחות.**

אחד המקרים הבולטים בהם טיפלה יחידת פלס בלהב 433 אשר אמונה על חקירות תאונות בניה קטלניות, הוא תאונת הבניה באתר של חברת רמי שבירו בגליל ים שבה נהרג פועל סיני¹. בפרשה זו הוגש כתב אישום חמור בעקבות חקירת מפלג פל"יס לחקירת תאונות עבודה. כתב האישום הוגש על בסיס חקירה יסודית ומעמיקה של התאונה, אשר אפשרה לבסס, באופן חריג, האשמות חמורות כנגד שורה ארוכה של גורמים בכירים באתר ובראשם היזם, חברת רמי שבירו וקבלנית המשנה שביצעה את עבודות השלד, חברת גיאנגסו סנטונג ומנהלי הפרויקטים מטעם שתי החברות, שאף הורשעו וכנגדם נגזרו עונשי מאסר בפועל וקנסות. לכך מצטרפת גם העובדה שכתב האישום הוגש בתוך שנה וחצי ממועד התאונה הקטלנית, שהוא קצר יחסית בהשוואה למקרים דומים. התנהלות זאת מבטאת עמדה נחושה של רשויות אכיפת החוק בכל הנוגע לעבירות בתחום הבטיחות בעבודה.

¹ ת"פ 28260-02-21 מדינת ישראל נ"י חברת רמי שבירו

דוגמה בולטת נוספת מצויה בפרשת דלק תעשיות², בפסק דין שניתן בבית משפט השלום ברמלה, הורשעה חברת דלק תעשיות, יחד עם מנכ"ל החברה, סמנכ"ל החברה, ממונה הבטיחות בחברה וקבלן המשנה אשר הועסק על ידה. שרשרת אחראיים זו נמצאה אשמה בגרימת חבלה ברשלנות לפי סעיף 341 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977 ונגזרו עליהם 3 חודשי מאסר על תנאי, קנסות ותשלום פיצויים לנפגע העבירה. בית המשפט הדגיש כי על מזמין העבודה חלה חובה מוגברת לפיקוח ובקרה על הבטיחות, גם במקרה בו לא מתקיימת זיקה ישירה בינו לבין נפגע העבירה ובמקרה בו העבודה בוצעה על ידי קבלן משנה חיצוני.

בערכאת הערעור על פסק הדין, בית המשפט לא נענה לבקשת המערער, מנכ"ל החברה, להימנע מהרשעת נושאי המשרה ודבק בחשיבות העקרון לפיו לגורמי ההנהלה הבכירים קיימת אחריות שילוחית רחבה לכל המתרחש בחברה ובמתקניה השונים, גם אם מדובר במאות עובדים ומספר רב של מפעלים או מתקני משנה.

פסיקה זו מהווה איתות משמעותי לבכירים בענף הבניה בנוגע להיקף האחריות המשפטית אליה הם חשופים במקרה של תאונות עבודה באתרים המצויים באחריותם, בין ישירות ובין בעקיפין.

לצד הפסיקה המחמירה, המחוקק לא נשאר מאחור ומבקש להחמיר את האחריות על מזמיני עבודה. כך, בכנסת התחדש הדיון ברפורמה המוצעת לתיקון תקנות הבטיחות בעבודה (עבודות בניה) (התשפ"ג-2023), אשר צפויה להביא לשינוי במשטר האחריות של בעלי התפקידים ולהרחבת בעלי תפקידים בקרב "מזמין העבודה". כמו כן, מוצע כי במידה וקבלן המשנה לא מתקן ליקויים שונים, מוטלת על מזמין העבודה החובה לסיים את ההתקשרות עמו ובמידה וההתקשרות לא בוטלה, תוטל אחריות ישירה על מזמין העבודה. שלב השימוע הציבורי לדיון בטיטת התיקון הסתיים לאחר קבלת הערות מכלל הגופים הרלוונטיים ונוסח רשמי צפוי להתפרסם בחודשים הקרובים.

מה נדרש על רקע המגמה המתוארת לעיל ושינויי החקיקה הצפויים?

תכנית אכיפה פנימית בתחום הבטיחות והגהות בתחום הבטיחות והגהות, בענף הבניה, צריכה לכלול זיהוי וניטור סיכונים באמצעות סקרים תקופתיים, קביעת נהלי עבודה ברורים והגדרת אחריות מנהלים ועובדים, קיום הדרכות והסמכות חובה, ביצוע בקורות ופיקוח שוטף, הפעלת מנגנון לדיווח ותחקור אירועים, וכן הבטחת עמידה מלאה בדרישות הרגולציה. תוכנית זו אינה רק אמצעי לשיפור הבטיחות, אלא גם מקנה הגנה משפטית בהתאם להנחיות היועץ המשפטי לממשלה, בכך שהיא מסייעת להוכחת עמידה בתקנים ולהפחתת חשיפה משפטית במקרה של אירוע בטיחותי.

מחלקת איכות הסביבה וקיימות במשרדנו מעניקה ייעוץ מקיף ללקוחותיו, בתחום הבטיחות והגהות. אנו עומדים לרשותכם בכל שאלה או הבהרה בנושא ונשמח לסייע ככל הנדרש.

**מחלקת איכות הסביבה וקיימות
פישר (FBC & Co.)**

מירב טביב, שותפה וראש מחלקת איכות סביבה וקיימות

איל עופר, עורך דין בכיר, מחלקת איכות סביבה וקיימות

מייל eofer@fbclawyers.co

² ת"פ 12709-03-16 מדינת ישראל נ' זילביגר ואח'

.....
הכלול באגרת מידע זו הוא מידע כללי בלבד, הוא אינו חוות דעת משפטית או ייעוץ משפטי ואין להסתמך עליו. כל הזכויות שמורות לפישר (FBC & Co.).
להירשם למייל זה או להסרה מרשימת התפוצה : news@fbclawyers.com